

MLADOŠŤ SA KONČÍ

S PRVÝMI PENIAZMI

Súčasný svet sa nesie v znamení peňazí. Z každej strany počut rady, ako s nimi správne narábať a ako ich zhodnocovať či sporiť. Nie je na tom nič zlé, pretože čím skôr to najmä mladí pochopia, tým lepšie. Ako by mal vyzerat finančný život mladého človeka a čo by mal mať na pamäti, keď premýšľa o svojich peniazoch a budúcnosti?

TEXT: RADOVAN ŽUFFA FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

Financie mladých

P

remýšľať správne o peniazoch treba z viacerých uhlov. Najmä preto, že úpenlivo šoriť na dôchodok od dvadsiatich rokov tiež nie je najrozumnejšie riešenie. Dobrým meradlom aj vo svete peňazí je stredná cesta. Teda mať pod kontrolou aktuálne výdavky, priebežné platby účtov, dobre nastavené krátkodobé sporenie, dlhodobé úspory, ako aj odvodové platby na dôchodkové sporenie. K tomu treba pripočítať fakt, že by mal byť človek aspoň ako-tak poistený, a tiež rátať s tým, že v horizonte desiatich rokov bude zrejme chcieť požiadať o hypotekárny úver. A splácať ho.

S týmito informáciami nevyzerá momentálne blízka budúcnosť prevažnej väčšiny mladých ľudí ružovo. Ale vždy sa dá niečo spraviť či prenastaviť. Práve štart nového roka môže byť momentom začať sa zamýšľať nad svojimi aktívami o niečo vážnejšie.

VÝDAVKY NIE SÚ INVESTOVANIE. Začnime tým, že Slováci radi míňajú. Oveľa radšej a viac než napríklad Česi. Mladí ľudia popri využívaní súčasných technologic-

kých výdobytkov ľahko nadobudnú pocit, že všetko je dostupné a tak nejaké lacné. Preto ich výdavky na bežný život pomerne ľahko skĺznu do deficitu, prípadne ešte horšie, do dlhu.

Najlepšie to vidieť na nedávnom období Vianoc, hoci aj tu začínajú Slováci premýšľať viac nadčasovo. Podľa prieskumu poradenskej spoločnosti Partners Group Slováci držali financie minuloročné Vianoce viac pri zemi. Takmer polovica z nich vôbec uviedla, že dať nakupuje mesiac až dva vopred. Navyše nákup na splátky či vianočné úvery až 90 percent z opýtaných odmietlo. Ale 23 percent z nich bolo ochotných urobiť výnimku. Priemerný Slovák vlani minul na vianočné sviatky 127 eur.

Nemusi sa to zdať veľa, ale 130 eur počas bežného mesiaca môže ľahko narušiť klasický cash flow, pretože vznikne medzera, ktorú je potrebné kvôli iným splátkam, účtom, sporeniam či poisteniam vyplniť. S finančnou disciplínou nie sú na tom však Slováci najhoršie, neplatí to najmä v prípade mladých ľudí. Ako ďalej uvádza Partners

Group, mladý člověk by si mal dokázat najneskôr do tridsiateho roku života nasporiť aspoň šesťnásobok svojej mesačnej mzdy. Nie je to jednoduché, najmä pokiaľ v ďalšom období musí rátať s oveľa vyššími životnými nákladmi. Tie prinášajú najmä hypotéka, auto, dieťa, ďalšie sporenie či životné poisťenie. Podľa Silvie Porubánovej, sociologičky z Inštitútu pre výskum práce a rodiny, sa správanie Slovákov počas roka a veku človeka prirodzene mení. „Na správaní sa najčastejšie odráža stres, tlak okolia i rodinné nátlaky. Určujúca je však mentálna výbava človeka, ktorý má výsadu rozhodnúť sa a poznať, ako nepodľahnúť nátlaku okolia.“

Potvrďuje to aj odborníčka na osobné financie Marcela Capuliaková z Partners Group SK. Radí, že základom dobrého fi-

OPTIMÁLNE JE NASPORIŤ SI A MAŤ ODLOŽENÝCH ASPOŇ ŠEŠŤ MESAČNÝCH PRÍJMOV

nančného zdravia a finančnej disciplíny je kvalitne zostavený finančný plán, teda jasný prehľad, koľko peňazí, kedy a na čo konkrétne použiť či minúť.

S. Porubánová dodáva, že vzhľadom na to, že v súčasnosti žijeme v krajine s veľkými nákupnými možnosťami a jediným limitom je stav osobných financií, niet objektívneho dôvodu na neplánované nákupy.

SPORIŤ TREBA S ROZUMOM. Sporenie je kľúčovým aspektom, na ktorý by sa mali mladí Slováci zamerať. Pretože aj správne sporiť treba vedieť. Podľa Štatistického úradu SR sporiť dokáže takmer polovica slovenských domácností. O mladých ľuďoch by to malo platiť dvojnásobne, pokiaľ dokážu skorigovať svoje úvodné príjmy a náklady. Vo všeobecnosti sa odporúča, že každý zarábajúci človek by si mal dokázať každý mesiac odložiť minimálne desať percent zo svojho príjmu. Nie je to nič nereálne a mnohí dokážu tento podiel znásobiť, ak chcú.

Nedávno prebehla sociálnymi sieťami správa, podľa ktorej sa dvadsaťdvaročný zamestnanec spoločnosti Google rozhodol minimalizovať svoje náklady tým, že býva v prenajatom karavane na parkovisku firmy. A celý svoj život obmedzil na možnosti karavanu. Je to síce extrém, ale ako sám argumentuje, pri plate, ktorý má v Googli, si počas jednej dekády dokáže pohodlne zarobiť milión dolárov.

Všetko závisí, pochopiteľne, od príjmu a nákladov. Takmer tretina slovenských domácností totiž nie je schopná sporiť vôbec a žije takpovediac od výplaty k výplate. Ide o domácnosti, ktoré sa síce nezadlžujú a hospodária s vyrovnaným rozpočtom, problém však môže nastať v prípade mimoriadnych výdavkov, ktoré nemusia mať z čoho vykryť. Zvyšná pätina slovenských domácností však nielenže nedokáže šetriť, ale nevie ani hospodáriť s vyrovnaným rozpočtom. Znamená to, že každá piata rodina musí buď siahnuť na úspory, alebo žiť na dlh.

AKÉ MIERY SÚ SEXI. Sporiť však možno aj zhodnocovaním usparených prostriedkov. Medzi mladými sú populárne termínované vklady, ktoré garantujú každoročný výnos v jednotkách percent, ale neumožňujú mať financie okamžite k dispozícii. Ako teda správne sporiť? Poradcovia Partners Group tvrdia, že problém nie je ani tak v nízkych príjmoch, ale v tom, že s nimi nevieme správne narábať. „Veľmi podstatné je mať nejaké peniaze v rezerve. >>

TAKMER TRETINA SLOVENSKÝCH DOMÁCNOSTÍ A MLADÝCH LÚDÍ NIE JE SCHOPNÁ SPORIŤ

» Byť bez nej, je veľmi nezodpovedné,“ tvrdí finančný analytik Maroš Ovčarik. Odborníci radia, že na to, aby sme boli ekonomicky fit, by naše finančné miery mali byť 10 : 20 : 30 : 40. Čo to znamená?

Desať percent si ušetríte – každý mesiac by ste si ich mali byť schopní usporiť bokom. Dvadsať percent odkladajte na starobu – to sa týka každého. Až 62 percent Slovákov v produktívnom veku si nesporiť na dôchodok. Najjednoduchšie je zriadiť si životné poistenie alebo sporiť na dôchodok mimo penzie, ktorú dostanete od štátu. Mala by naň ísť pätina príjmu. Tridsať percent má ísť na pôžičky – to síce nie je nutnosť, ale v mladosti a v začiatkoch produktívneho veku sa dnes pôžičkám nevyhne takmer nikto. „Pokiaľ dáte na úvery viac ako 30 percent príjmu, riskujete. Robí to dokonca až tretina Slovákov. Spotrebných úverov či nákupov na splátky sa treba zbaviť čo najskôr. Až štyridsať percent potom možno spotrebovať. Ale tu tiež platí, že to nie je nutnosť. Iste, treba si mladosť aj užiť, cestovať či investovať do zážitkov. Štyridsať percent je však pomerne dosť, aby ste z nich dokázali určitú časť napríklad zainvestovať alebo vložiť do vzdelania, ktoré vám v budúcnosti môže priniesť lepšie príjmy. Väčšina mladých, ktorí sú ešte single, bezdetní či bez hypotéky, by to mala brať ako samozrejmú a snažiť sa určitú časť peňazí určených na spotrebu rozumne investovať a zúročovať.“

HYPOTÉKY A ĎALŠÍ ŽIVOT. Všetci sa chcú mať dobre. Zlepšenie svojej finančnej situácie v minulom roku očakávala približne každá šiesta slovenská domácnosť. Pozitívny treba byť vždy. Vyšší plat bez vlastnej snahy je však skôr náhodou, čo si treba

pamätať. Ale len pozitívny prístup nestačí. Mladý človek, ktorý získal novú prácu s vyšším príjmom, má pred tridsiatkou a už dokázal pokryť predchádzajúce náklady, zrejme začne premýšľať o vlastnom bývaní, partnerskom živote, dieťati či príprave na ďalší život.

Na zvýhodnenú hypotéku má dnes nárok oveľa väčší počet mladých ľudí. Dokonca môžu do istého príjmu. Dokonca pravidelne upravuje, požiadať aj o štátnu dotáciu na bývanie. V začiatkoch je to pre mnohých tá najlepšia možnosť, pretože im pomôže prekonať úvodné roky s hypotékou a nákladmi, ktoré sú odrazu násobne vyššie ako občasné výdavky v mladosti. Napriek tomu by mali ostať spomínané pomery a pravidlá aj naďalej platné. Aj preto treba nové bývanie riešiť postupne a požiadať o hypotéku, až keď ste si istí finančnou situáciou a platom. Keď máte vytvorenú dostatočnú vlastnú rezervu. Po novom už banky nebudú poskytovať pôžičky do výšky sto percent ceny nehnuteľnosti. Svoj podiel si musia mladí ľudia zaplatiť. Ako hovorí Tomáš Dányi z Partners Group, precíznym plánovaním v dostatočnom predstihu a vďaka radám odborníka môžu ľudia ušetriť tisíce eur a predísť problémom, ktoré pri takom dlhodobom záväzku, akým je hypotekárny úver, môžu časom vzniknúť.

POISTENIA A DÔCHODOK. V mladosti sa človek len ťažko donúti myslieť na starobu a najmä plánovať tak ďaleko. Je to ale kľúčové, pretože existujú mnohé finančné produkty, ktorými si dokážete sporiť na starobu oveľa skôr. Viacerí mladí ľudia sú však obozretní. Je totiž pravda, že v ich prípade musí byť mladý človek veľmi zodpovedný a odhodlaný sporiť. Len čo by na tieto prostriedky pred určitým termínom chcel siahnuť, môže výrazne prerobiť. Tieto produkty dokážu prinášať vyššie zhodnotenie ako bankové vklady.

Ak sa mladí ľudia rozhodnú pristúpiť k takémuto sporeniu, je vhodné si ho zväziť dlhodobo. Pri splnení všetkých podmienok však môže byť základom pre dostatok prostriedkov v staršom veku. Na investovanie totiž netreba veľké peniaze. Podielové fondy sú častou formou investovania. Je dobré si pri tom nechať poradiť finančnými poradcami, ale konečné rozhodnutie o tom, koľko investovať, je na každom človeku. Prípadné straty takisto znáša len on. Pravidelne investovať sa však dá už za dvadsať eur mesačne. Sporiť aj menšie sumy a čím skôr je vždy lepšie, ako nesporiť, neplánovať a neodkladať si vôbec nič.